

f) Udělovati instrukce vyslancům, diplomatickým jednatelům a konsulům, pokud těmto mají býti dány příkazy spadající v obor působnosti ministerstva.

g) Vyjednávati a uzavírati veškeré státní smlouvy a jiné úmluvy s cizími státy ovšem s nejvyšším svolením, a sice ve věcech správních za souhlasu ministerstva, v jehož obor působnosti dotyčné záležitosti spadají.

h) Vyjednávati s papežskou stolicí ohledně církevních záležitostí, jmenovitě ohledně praekonisace vrchních duchovních pastýřů.

2. Diplomatičtí zástupci Rakousko-Uherska, při cizích státech pověření, dělí se v následující kategorie:

a) *Velevyslanci* jsou vyslanci první třídy, kteří netoliko stát, nýbrž i panovníka reprezentují a tudíž požívají všech poct panovníkovi náležejících, tak na př. práva veřejného příjezdu, veřejné audience, práva míti ve své přijímací síni trůn s nebesy, atd. (Viz čl. Ceremonial.) Všechno těchto práv požívají též manželky velevyslanců.

Rakousko-Uhersko má 8 velevyslanectví v následujících státech: v Německu, Francii, Anglii, Itálii, u papežské Stolice, v Rusku, Turecku a Španělsku (velevyslanec v Madridě má titul vyslance a velevyslance).

b) *Vyslanci druhé třídy* mají titul mimořádných vyslanců a zmocněných ministrů; oni reprezentují toliko stát a jsou pověření přímo u panovníka cizího státu. Vyslanci tito jsou sice oprávněni vyžádati si u panovníka audience, jednají však z pravidla toliko s ministrem zahraničních záležitostí. Vyslanců takových čítá Rakousko-Uhersko nyní 16 a sice v následujících státech: ve Spojených státech severoamerických, v Bavorsku, Belgii, Brazílii, Dánsku, Řecku, Japonsku, Holandsku, Persii, Portugalsku, Rumunsku, Sasku, Srbsku, Švédsku, Švýcarsku a Württembersku.

c) *Vyslanci třetí třídy* slouží ministrresidenty, jichž Rakousko-Uhersko má tři, a sice: v Argentině, Marokku a Černé Hoře.

d) *Zástupci*, kteří často zastávají úřad vyslanecký prozatímně až do jeho definitivního obsazení, a konečně

e) *Jednatelé*, jimž jest vykázán toliko užší kruh působnosti, a kteří často jen za určitým jednotlivým účelem k cizím státům vysílání bývají; oni obdrží toliko určitou plnou moc beze všeho mezinárodního titulu, ježto poměry cizího státu řádného nebo trvalého zastoupení začasté nevyžadují.

Veškerý personál, který jest vyslanci přidělen, tvoří vyslanectví; sem náleží radové vyslanečtí, sekretáři vyslanečtí, tlumočník (dragoman), příručí, kancelisté, lékař vyslanecký, duchovní, kancelářský sluha a j.

VII. *Ustanovování diplomatických zástupců*. Bývá zvykem zvláště při velevyslancích, že se ustanovení zástupce diplomatického před jeho odesláním dotyčnému státu oznámí; vyslanec obdrží list pověřovací (kreditiv), který panovníku (presidentovi) státu, k němuž jest vyslán, odevzdá; při velevyslancích jsou s odevzdáním listu pověřovacího spojeny zvláštní obřady. Odevzdáním a přijetím kreditivu nastupuje vyslanec svůj úřad, a požívá od tohoto okamžiku všech práv, jež mu exterritorialita uděluje. (Viz čl. Konsulaty a Exterritorialita.)

Diplomy jsou listiny, jež stvrzují, že někdo nabyl nějaké způsobilosti, oprávnění nebo že někomu uděleno bylo důstojenství nebo vyznamenání nějaké.

I. *Diplomy* (diploma) nazývaly se dříve průvodní listiny, průkazy cestovní, jež byly vydávány úředníkům státním, kteří v záležitostech státních posílání byli, a nazývaly se proto osoby těmito listinami opatřené

diplomaty. Ve středověku bylo na tento výraz technický úplně zapomenuto, až teprve koncem století 17. počalo se opět ve mluvě vědecké užívatí slova »diplom«, které zachovalo se až na naše časy. Diplomy udílí zeměpán, vynikající vědecké a umělecké korporace (university, akademie), obce, spolky různé atd.; diplomy opatřeny jsou pečeti a podpisem toho, kým uděleny byly. Dnes máme celou řadu diplomů na př. diplomy šlechtické, jimiž se uděluje neb uznává šlechtictví nebo stupeň šlechtický, diplomy doktorů, jimiž se nabývá hodnosti akademické, diplomy umělců, jež propůjčují akademie nebo společnosti věd a umění, diplomy čestné, jež dávají obce svým měšťanům čestným, spolky svým členům čestným atd.

Diplomy, jsou-li udílěny úřady veřejnými, jsou listinami veřejnými, jinak pokládají se za listiny soukromé.

II. Poplatky.

1. Diplomy vydané úřady veřejnými anebo obcemi podléhají poplatku kolkovému 1 zl. (p. s. 41 lit. *a* a p. s. 7 lit. *g.* popl. z.). Byla-li o vyřízení žádosti za propůjčení měšťanství čestného vydána zvláštní listina, podléhá tato poplatku 1 zl. (výn. min. fin. ze dne 13. června 1863 č. 19865).

2. Diplomy jinými osobami vystavené podléhají poplatku 50 kr. za arch (p. s. 41 lit. *h* popl. z.).

Dispense překážek manželství.

I. Dějiny.

Právo udíletí dispens od překážek manželství kolísalo jednak mezi státem a církví, jednak mezi papežem a biskupy. Zákonodárství z r. 1868, poslední důležitá změna v rakouském právu manželském, navrátilo státu zase právo manželské, kterého se tento r. 1856 byl vzdal. Jako přísluší nyní opět státu právo stanoviti překážky manželství, tak přísluší jemu též výhradně právo překážky ty prominouti. Dle §. 83. o. o. z. zjednávaly sobě oprávněné státní úřady před rokem 1856 z pravidla dobré zdání ordinariátu, dříve než samy rozhodly, a znělo-li toto záporně, odpíraly dispens. Když pak bylo r. 1868 zavedeno manželství civilní, odpadl též důvod ku dalšímu zjednávání si dobrého zdání úřadu církevního. K uzavření manželství před světským úřadem není potřebí žádné církevní dispense. Chtějí-li však snoubenci, jimž vadí překážka práva církevního uzavřítí též církevní sňatek, musí ovšem sobě též církevní dispens zjednati. V tomto případě jest pak také zcela oprávněno, jestliže státní úřady jako dříve sobě nejprve vyžadají dobré zdání ordinariátu, a jestliže jeho svolení podmínkou dispense činí.

II. Platné právo.

§ 83. o. o. z. ustanovuje o prominutí překážek manželství: »Z důležitých příčin může býti žádáno za prominutí překážek manželství u zemské vlády, která dle povahy okolností další vyšetřiti má.«

1. Vypočtení důvodů pro udělení dispense, jak je v církevním právu nalézáme, o. o. z. tedy nepřijal; úřad příslušný posouditi má, je-li tu dostatečných důvodů k udělení dispense čili nic.

2. Obč. zákon přijal rovněž rozdělení překážek manželství na prominutelné a neprominutelné, neuváděje však výslovně, které překážky za prominutelné, a které za neprominutelné považovati dlužno. Dle zásad práva manželského jsou překážkami neprominutelnými překážky,